

UPPGIFT: Jämför likheter och skillnader i orsakerna till de engelska och amerikanska revolutionerna.

I den här essän kommer jag att undersöka och jämföra skillnader och likheter i orsakerna till den amerikanska och den engelska revolutionen. Jag tänker ta upp sociala, ekonomiska, religiösa och politiska orsaker. Första ska jag presentera lite bakgrund till de två revolutionerna samt ett övergripande förlopp, för att sedan diskutera saker som medelklassens framfart, skatter, religion och filosofi och hur de påverkade revolutionerna.

Bakgrund och förlopp

Under 1400-talet övergick England från att vara ett feodalsamhälle till ett ståndssamhälle med 4 stånd: präster, adel, riddare och bönder. När Digerdöden kom 1348 dödade den ca 1/3 av Västeuropas hela befolkning, vilket lämnade tidigare ägor tomma och ställde krav på ett nytt slags jordbruk som inte krävde lika många arbetare. Lösningen på detta blev fåravel och en efterföljande ullindustri. Då många jordägare började sätta upp staket för att markera sina ägor har denna händelse kallats "enclosure". Till en början var det främst gamla överklassfamiljer som ytterligare byggde på sin förmögenhet, men med den växande textil-(hem-) industrin började även vanliga människor bygga upp en förmögenhet. Detta medförde att den ekonomiska makten försköts åt folket från kungen: en penningekonomi. Det blev nu ett bråk om vem som skulle ha makten i samhället, kungen eller folket i det som kom att bli Underhuset och det hela kulminerade på 1640-talet då Oliver Cromwell och rundhuvudena slogs mot kungen Karl I och rojalisterna. Cromwell vann och England blev en republik (under några år), "the Commonwealth".

År 1492 "upptäckte" Columbus Amerika, en helt "ny" kontinent med enorma, "lediga" markytor och naturtillgångar. England och flera andra europeiska länder anlade kolonier där och stora antal engelsmän emigrerade dit, ofta för att

undkomma de tunga skatterna eller religiöst förtryck (diskuteras mer senare). Engelsmännen höll sig främst till östkusten, där de tillsatte guvernörer och hade fria val (för de vita fria männen). Mycket handel med Europa och Afrika gör att samhället blomstrar. Var man är fri att göra som han vill. Men det kom att förändras på 1760-talet, då Storbritannien ville skattebelägga kolonierna (diskuteras senare). Missämjan ökar och det hela resulterar i ett krig, en revolution och år **1789** det nya, självständiga landet USA.

Medelklassens framfart

Under 14-1500-talet växte (som tidigare nämnts) det fram en ny samhällsgrupp i England: medelklassen. De började få ekonomisk makt tack vare enclosure och den ökade hemindustrin, samt via den förändrade handeln med "Orienten": nu via sjövägen tack vare upptäckter under 1600-talet, vilket var mycket mer ekonomiskt lönsamt. Kring 1400 pågick det s.k. Rosornas krig i England, mellan adelsfamiljerna Lancaster och York, om den engelska tronen. Det slutade då Henry VII Tudor¹ gifte sig och slog samman de två släkterna. Resultatet av detta blev ett starkt och rikt kungahus, ett mer centralstyrt England och en snopen adel. Centraliseringen bidrog till en ekonomisk stabilitet vilket var gynnsamt för handeln och på så vis medelklassens handelsmän, och minskandet av adelns makt, mer makt åt dem under dem: medelklassen. En annan förändring som gynnade medelklassen var reformationen. Henry VIII bryter med påven och bildar den Anglikanska kyrkan: på så vis hävs de tidigare religiösa restriktioner som funnits på handeln ⇒ uppsving för handelsmännen. Många från medelklassen var dock inte anhängare av den Anglikanska kyrkan utan följde kalvinismen² och blev puritaner (i England). Det fanns nu en ekonomiskt stark medelklass utan direkt politisk makt. De fanns representerade i parlamentets Underhus, och är till stor del puritaner. En av dessa var Oliver Cromwell. När

¹ Avlägsen släkting till en av familjerna

² Därför det var en tro positiv inställd till den nya ekonomin

Underhuset börjar bråka med kungen om makten i England bryter det första inbördeskriget ut. Vi ser då tydligt hur det är en direkt följd av den växande medelklassens önskan efter politisk makt.

Många puritaner i England kom att bli förföljda av kungen och valde då att emigrera till Amerika för att bli fria förtrycket. Det var alltså den politiska situationen i England som bidrog till att många puritaner och människor från medelklassen sökte sig till Amerika. De kom på så sätt undan de skyldigheter de hade i den gamla världen (Europa) och kunde skapa sig en personlig förmögenhet, fritt från ett samhällssystem de inte fick plats i. Förhållandena mellan Amerika och Storbritannien var fredliga fram tills ca 1760 då kung George III ville lägga skatter på kolonistörerna (det återkommer vi till). De var okej med det så länge de fick representation i det brittiska parlamentet, dvs. politisk makt. Det gick inte Storbritannien med på. De inför handelsrestriktioner etc. och missämjan mellan kolonistörerna och parlamentet ökar. Detta är en av anledningarna till varför den amerikanska revolutionen sker, och vi ser återigen hur det är pga. Att en ekonomisk stark medelklass vill ha politisk makt. Jag anser att detta är en likhet i orsakerna till de två revolutionerna. Det finns skillnader inom dessa likheter, men det finns en växande medelklass som gemensam nämnare: de vill ha makt, men får det inte.

Höjda skatter

År 1620 var **Karl I** kung i England och han hade grava ekonomiska problem. Han var son till Jacob I, skotte som hade blivit kung efter släkten Tudors slut vid Elisabeth I³, och Jacob hade varit en kär förespråkare av absolut kungamakt och en dålig hanterare av pengar. Han var inte populär hos folket och de började lita mindre och mindre på honom: kungens ställning var alltså svag när Karl I tog över. År 1620 var landet i sån illa kris att han för första gången på 11 år

³ Fick ingen tronarvinge

sammankallade parlamentet för att be om pengar genom höjda skatter. Efter många diskussioner går de med på det, men puritanerna kräver massa reformer för att minska kungens privilegier. Det går kungen givetvis inte med på utan han börjar istället förfölja och få bort de jobbigaste motståndarna i Underhuset: Oliver Cromwell m.fl. Som tidigare nämnt är det nu revolutionen börjar ta fart, som en följd av skattehöjningar och reformkrav.

I Amerika var kolonisterna helt skattefria fram till 1760-talet. 1756-1763 hade det s.k. Sjuårskriget utkämpats mellan Frankrike och Storbritannien, ett mycket dyrt, globalt handelskrig som **delt** på kolonierna i stor del. Storbritannien vann detta krig och då även stora landtytor på Amerikanska kontinenten som tidigare tillhört Frankrike. Det hela hade dock varit mycket dyrt och Storbritannien bestämde sig för att skattebelägga sina kolonier, som var de ”riktiga” vinnarna av kriget. Som tidigare nämnt slutade det med att Storbritannien fick ta till andra åtgärder (se ovan, om politisk makt): de bröt koloniernas handel med omvärlden och tvingade dem att handla på orättvisa ekonomiska villkor med endast Storbritannien. Kolonisatörerna blev mer och mer missnöjda och 1773 skedde the Boston Tea Party då en grupp revolutionärer kastade laster med jättedyrt te i hamnen, för att visa sitt missnöje. Efter det följde mer och mer organiserade upplopp och konflikter, och kriget var nu ett faktum. Som man tydligt ser går det att spåra till de skattehöjningar Storbritannien ville införa, och jag anser därför att det är en ekonomisk orsak till den amerikanska revolutionen. Jag anser också att detta⁴ är en likhet i orsakerna till de två revolutionerna även om det finns stora skillnader mellan dem (förloppet, folket och grupperna, anledningar till skatten...)

Religion

England var fram till reformationen ett katolskt land. Efter revolutionen infördes den Anglikanska kyrkan som statskyrka (underställd kungen), men det fanns

⁴ Höjda skatter

ändå många katoliker kvar i landet. Dessa förlorade mycket makt pga. Reformationen och var nu missnöjda med kung Henry VIII. Detta kulminerade år 1605 i den s.k. krutsammansvärjningen då en grupp katoliker försökte spränga parlamentet och kungen i luften. Det hela misslyckades men det fanns nu en skarp misstro mellan kungen och katolikerna. En annan grupp som växte fram efter reformationen var kalvinisterna: puritaner i England och presbyterianer i Skottland. De var starka förespråkare av den nya ekonomin som vuxit fram efter den kommersiella revolutionen (förändrade handelsvanor och global ekonomi) och bestod till stor del av borgare och medelklassmänniskor. Dessa fanns representerade i parlamentet och schismen mellan det stor del puritanska Underhuset och de anglikanska rojalisterna har jag redan beskrivit som ett av ”startskotten” till den engelska revolutionen. Vi ser här tydligt hur reformationen bidrog till nya religiösa grupperingar som alla ville ha politiskt inflytande, vilket blir en religiös orsak till den engelska revolutionen.

Till skillnad från England fanns det inga religiösa tvister i Amerika. De flesta var emigrerade puritaner, men framförallt fanns det ingen tidigare religiös övermakt (de brydde sig självklart inte om urinvånarnas traditioner) som sa att det ena var fel och det andra var rätt. Det fanns en individuell frihet i den nya världen, vilket också innefattade religionsfrihet (de hade anammat upplysningsfilosofier, se nedan). Jag anser alltså att det inte finns några religiösa bråk som orsak till den amerikanska revolutionen och att religionen alltså är en skillnad i orsakerna till den engelska och den amerikanska revolutionen. Man kan se att religionen onekligen spelat roll i de två händelseförloppen men att det skiljer sig åt i uttrycken och resultaten: i England splittrade det, i Amerika enade det.

Upplýsningen

Under 1700-talet kom Europa att präglas av det som kallas Upplýsningen, en slags filosofisk rörelse som förespråkade individualism, utilism, förnuft och tidiga idéer om ”jämlighet” (inte mellan könen dock). De välbeställda och utbildade medelklassgubbarna i Amerika läste och tog del av de nya filosofernas texter: britten John Lockes’ idéer om individuell frihet och rätt till personlig förmögenhet var naturligtvis mycket tilltalande för kolonisterna, vilka anammade hans tankar helhjärtat. USA:s grundlag är praktiskt taget en kopia av filosofen Montesquieus maktdelningsprincip. Här ser vi hur Upplýsningens tankar och idéer påverkade den amerikanska revolutionen genom att uppmuntra ”folket” till att hävda det de inte hade under europeiskt styre: individuell frihet. Eftersom den engelska revolutionen skedde på 1600-talet saknas naturligtvis denna upplýsningsfilosofiska och sociala orsak som bidragande faktor. Den engelska revolutionens filosofer (om man får kalla det det) baserades på renässansidéer vilka liknade de av Upplýsningens, men det saknas några av de poänger som var gnistor till den amerikanska revolutionen. Jag anser alltså att en skillnad i orsaker mellan den engelska och den amerikanska revolutionen är Upplýsningen: de filosofiska tankarna var mycket viktiga för kolonisterna men fanns överhuvudtaget inte med under den engelska.

Sammanfattning

I den här essän har jag jämfört skillnader och likheter i orsakerna till den amerikanska och engelska revolutionen. Jag har valt att se det ur sociala, ekonomiska, religiösa och politiska perspektiv och funnit likheter och skillnader inom dessa. Jag har kommit fram till att två⁵ gemensamma orsaker till revolutionerna är en växande medelklass önskan efter politisk makt samt att höjda skatter göder ett missnöje hos folket. Dock finns det självklart skillnader inom dessa likheter, pga. De sker i olika samhällssystem under olika eror, får

⁵ Minst två

olika resonans hos folket bl.a. Jag har kommit fram till att det fanns två⁶ skillnader i orsakerna till revolutionerna, nämligen att den engelska revolutionen var starkt påtvingad av en maktkamp mellan olika religiösa grupperingar, men att detta saknades helt i den amerikanska, samt att den engelska revolutionen skedde innan Upplýsningen och därför saknar de filosofiska idéer som den amerikanska präglades och påverkades mycket starkt av.

⁶ Minst två